

Maatalouden tulevaisuuden kuvat

Tuomas Kuhmonen

FT, KTT, MMM, dosentti, agronomi, tutkimusjohtaja ym.
Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto (Vesanto)

Valtakunnallisen vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaari
Kuopio 2.6.2026

Tulevaisuudentutkimuksen missio

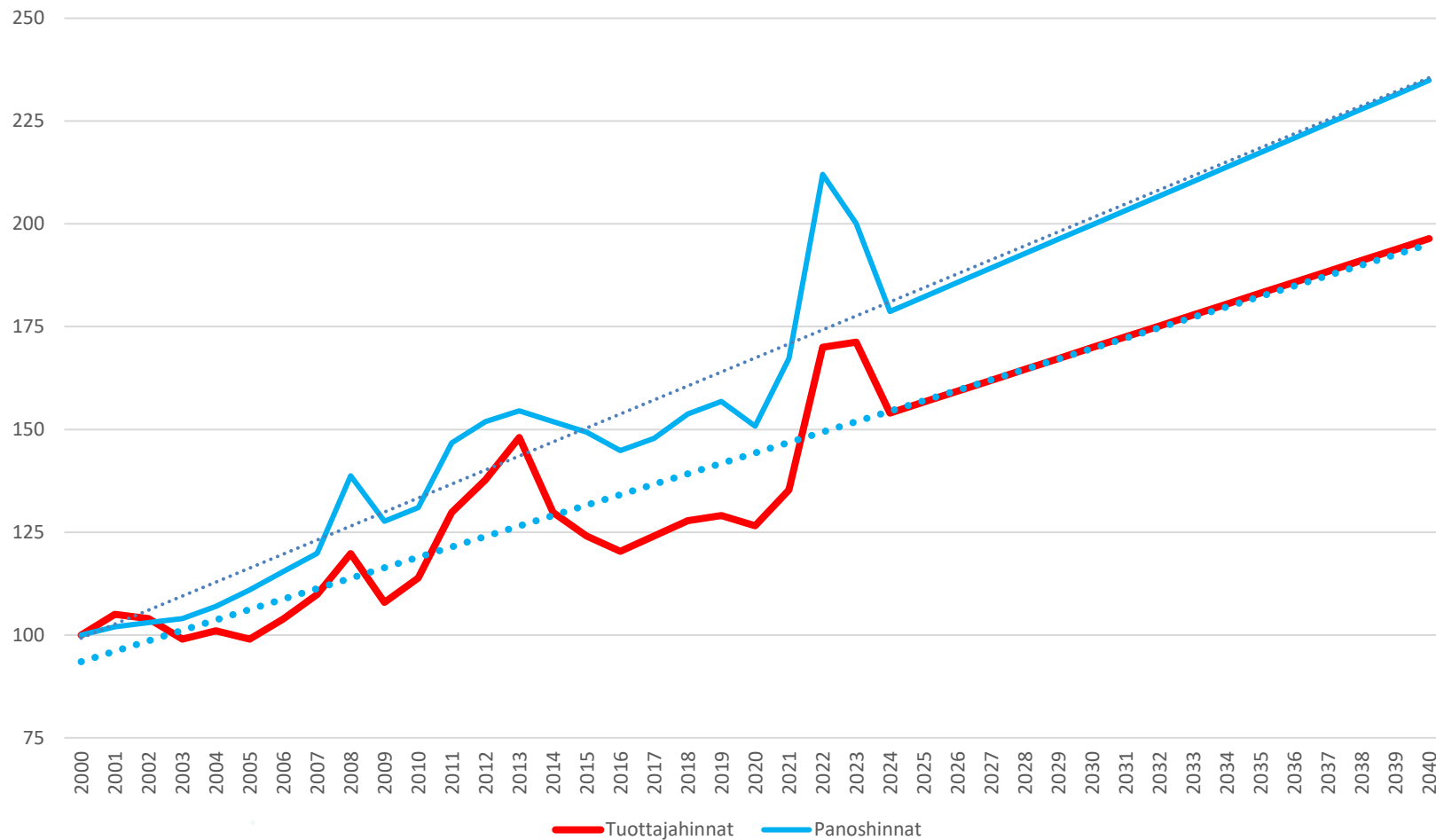
“Siinä määrin kuin **tulemme tietoisiksi** erilaisista **tulevaisuuden vaihtoehtoista**, meille avautuu uusia **valintamahdollisuuksia nykyhetkessä**. Jos **kykenemme kuvittelemaan** jotain minkä haluamme luoda, voimme käynnistää toimet sen **tekemiseksi todeksi**.” (Slaughter 1993, 290)

”Akateeminen tulevaisuudentutkimus on vaihtoehtoisten tulevaisuuksien systemaattista, läpinäkyvää ja kurinalaista suunnittelua ja arviointia”
(Kuhmonen 2025).

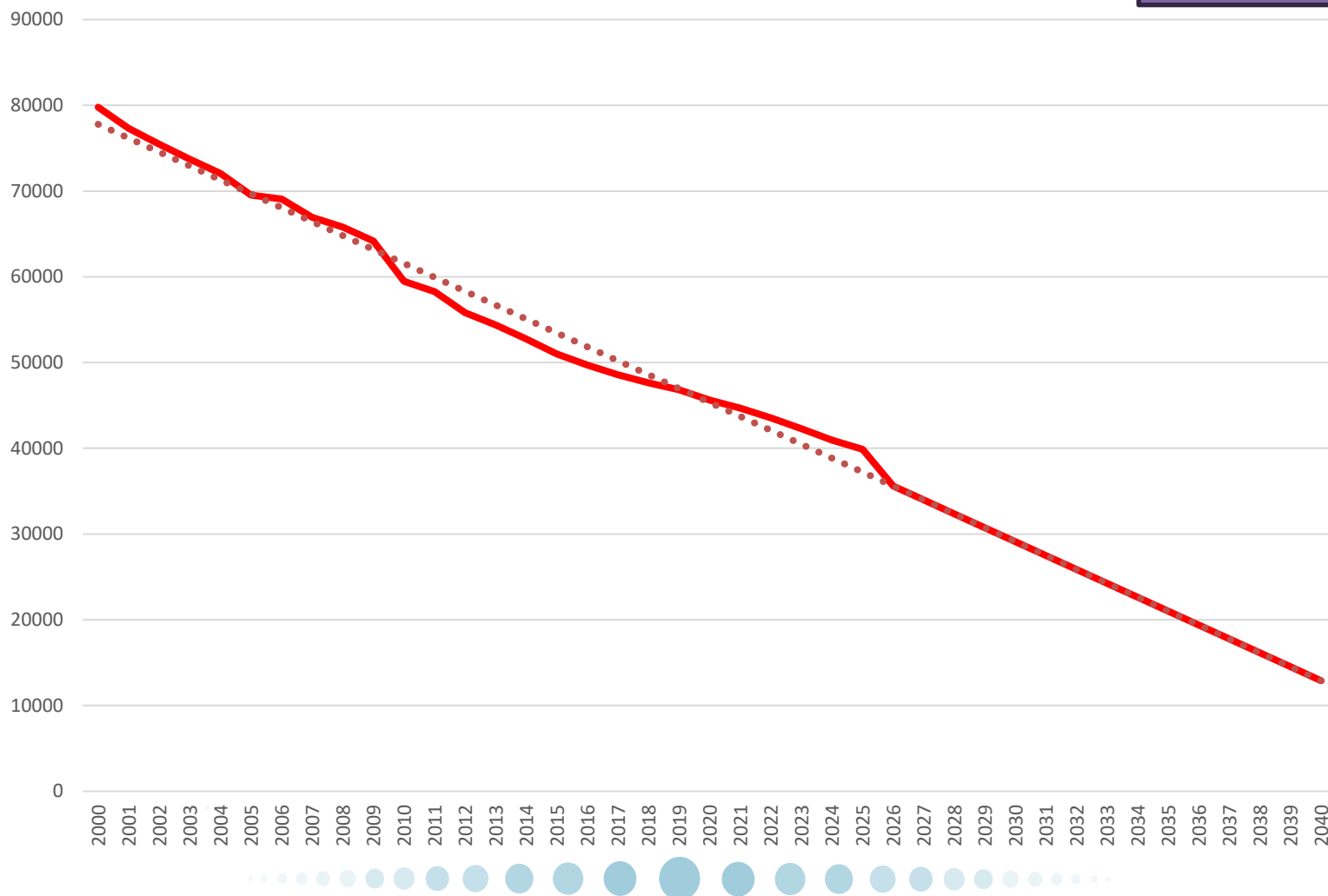
Minne olemme matkalla?

Markkinat

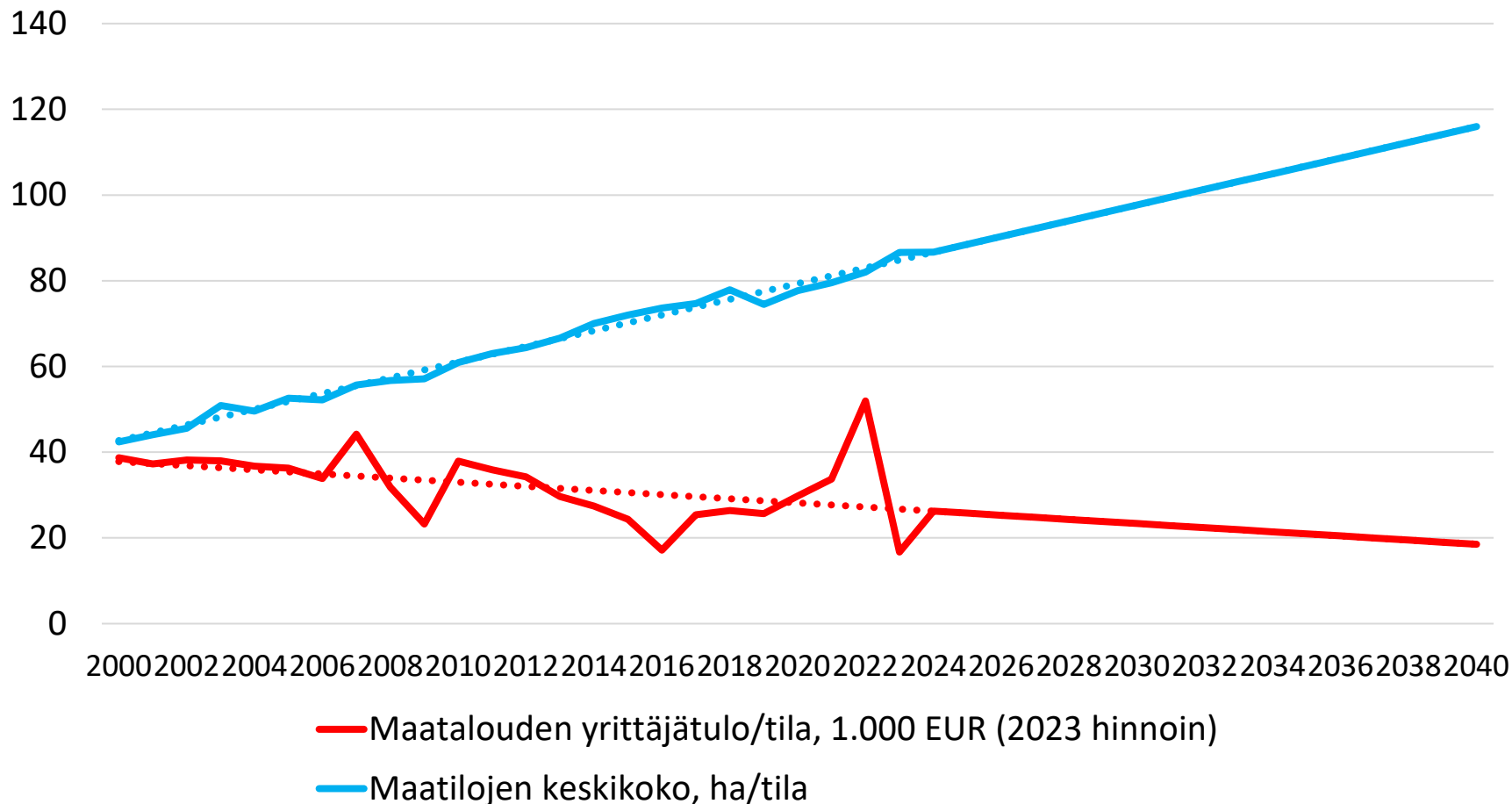
Minne olemme matkalla?

Maaseudun
elinvoimaisuus:
tilaluku

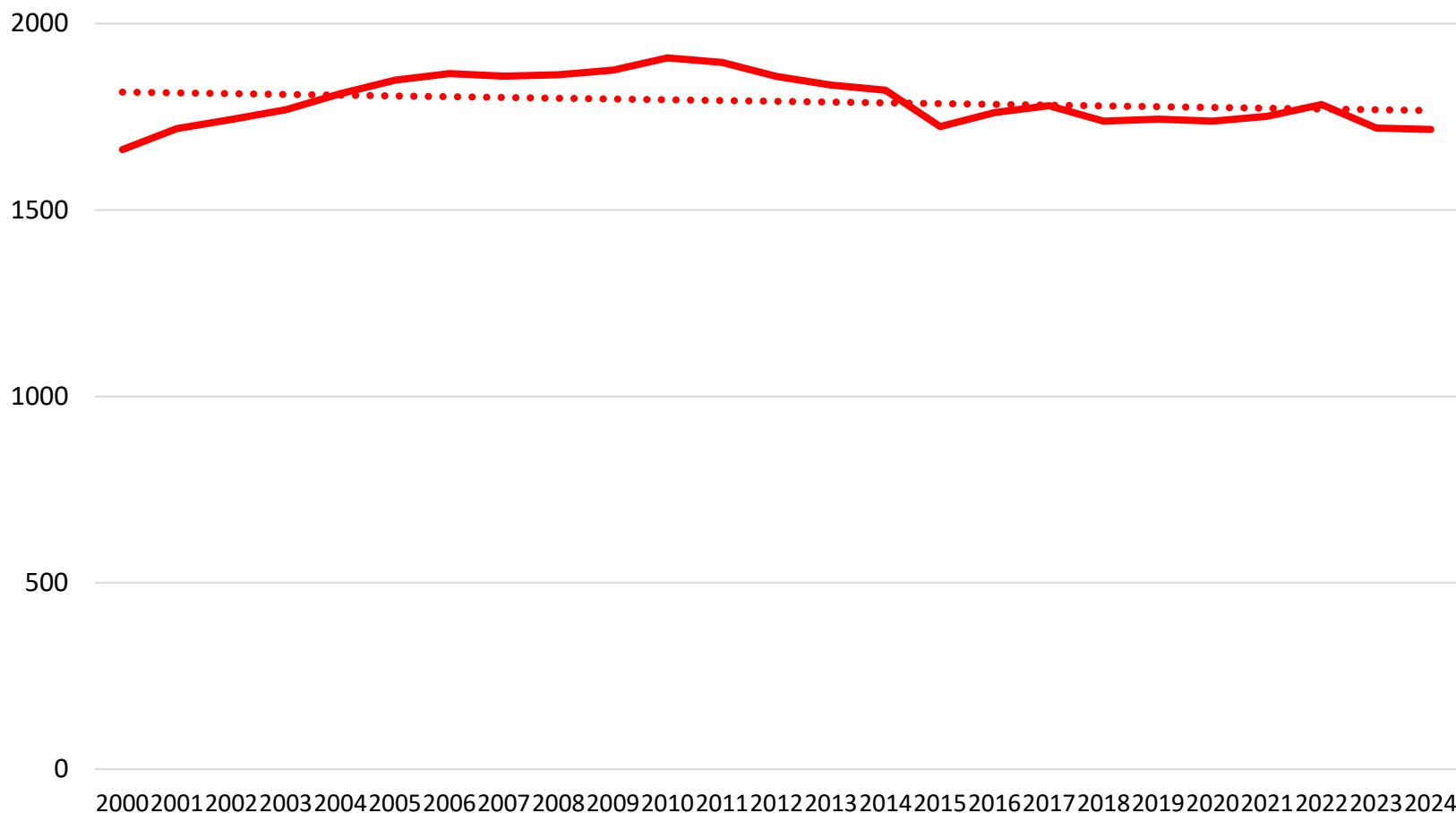
Minne olemme matkalla?

Maatalouden
kannattavuus

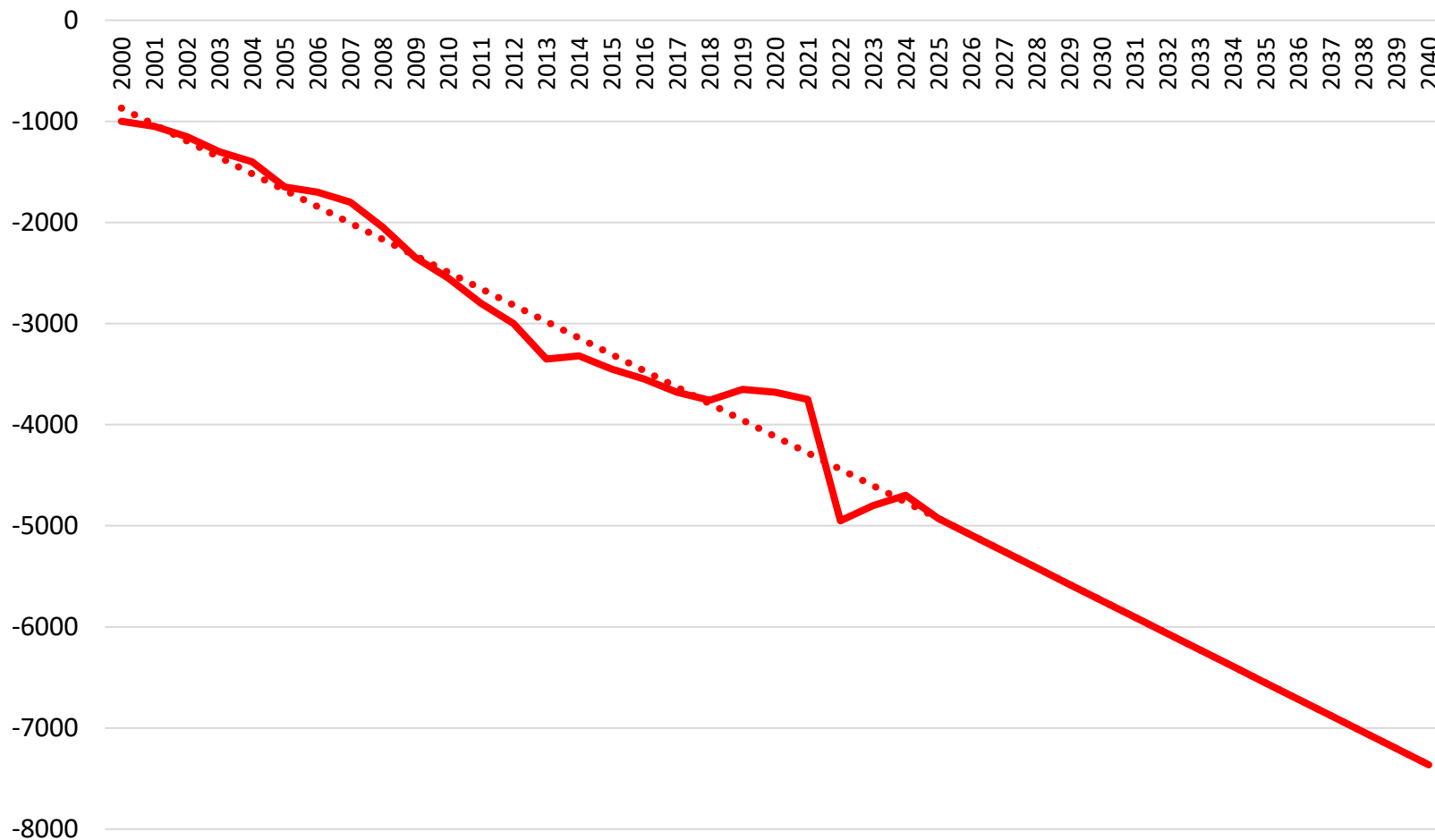
Minne olemme matkalla?

Maataloustuki

Minne olemme matkalla?

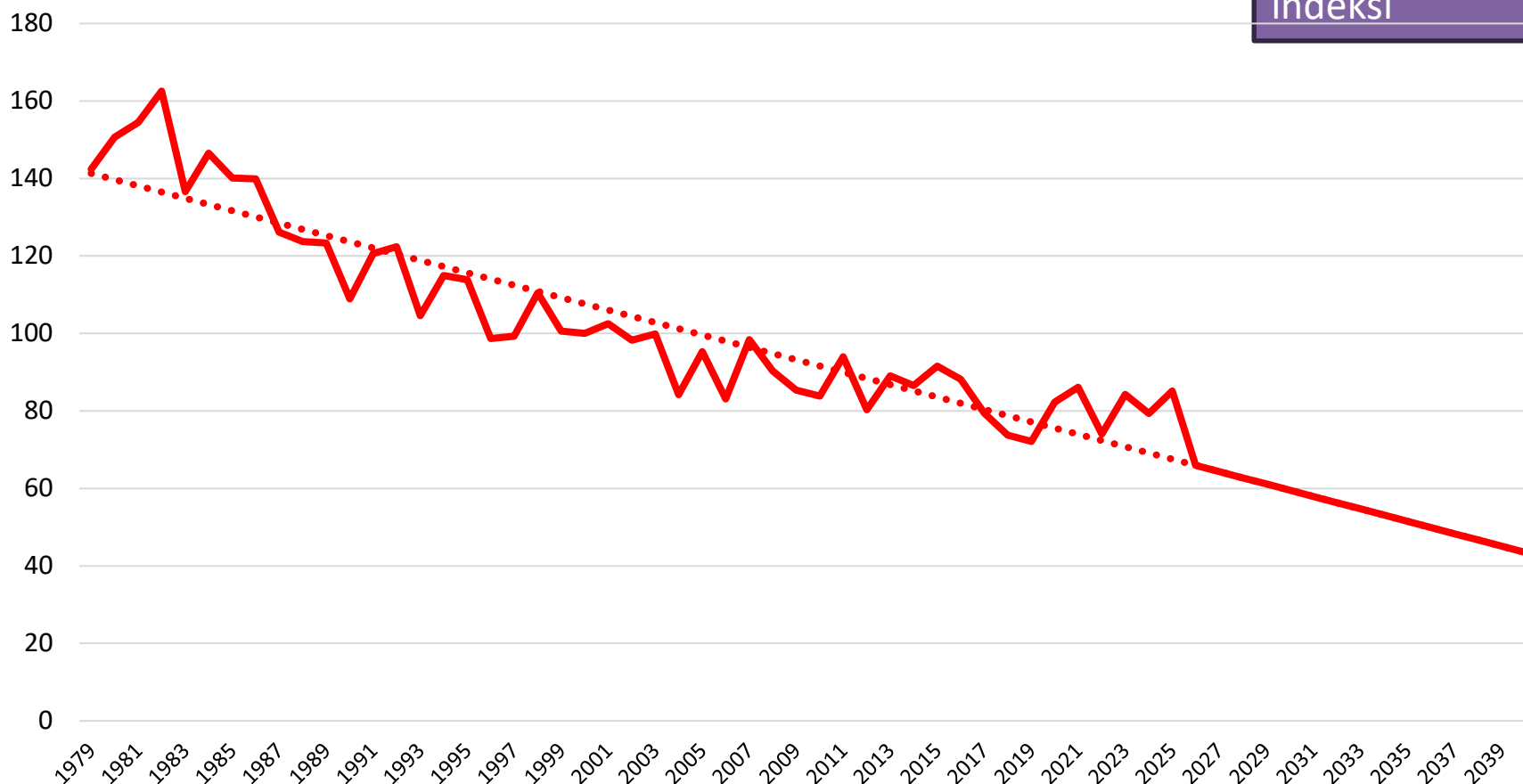
Kauppatase

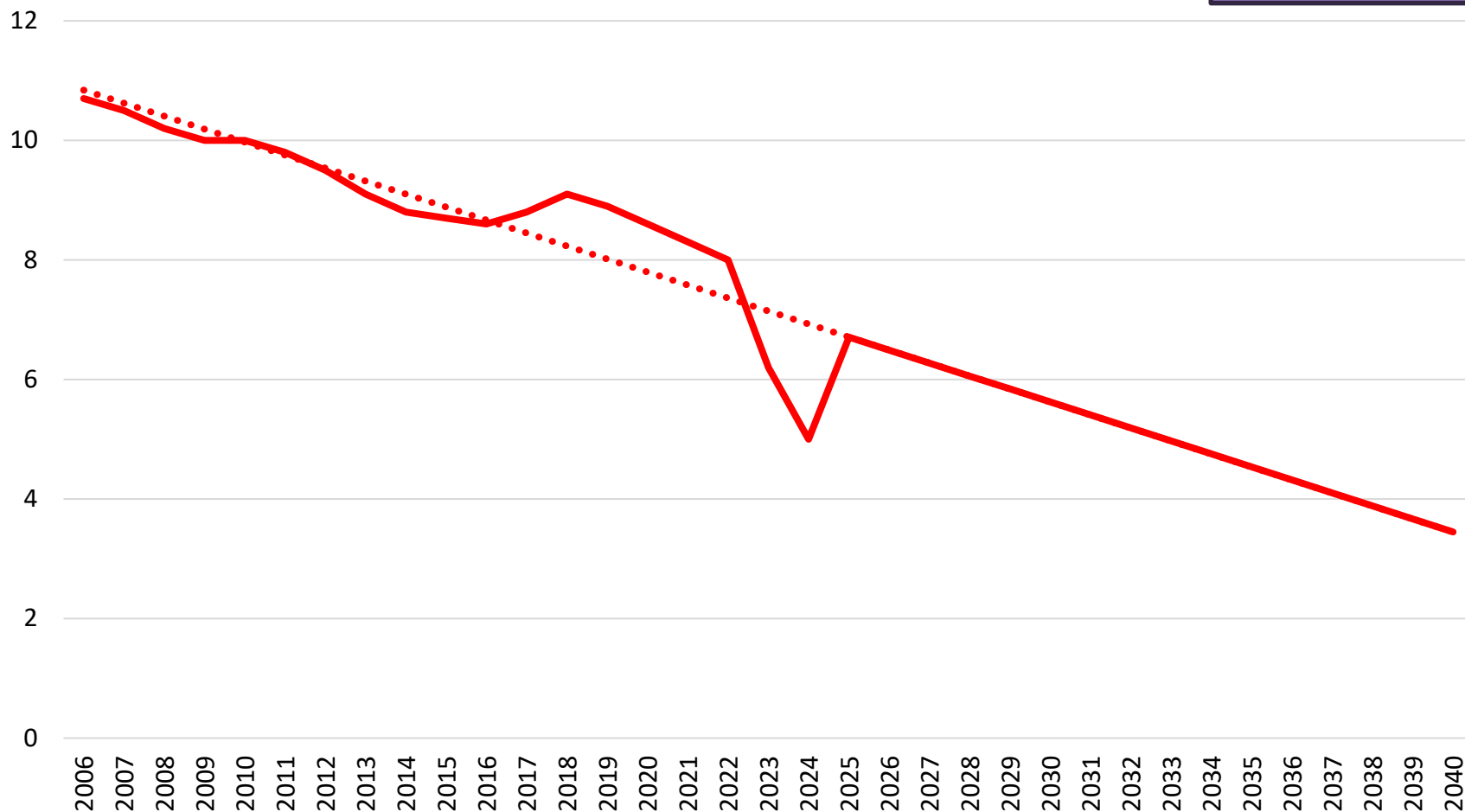
Minne olemme matkalla?

Luonnon
monimuotoisuus:
lintupopulaatio-
indeksi

Minne olemme matkalla?

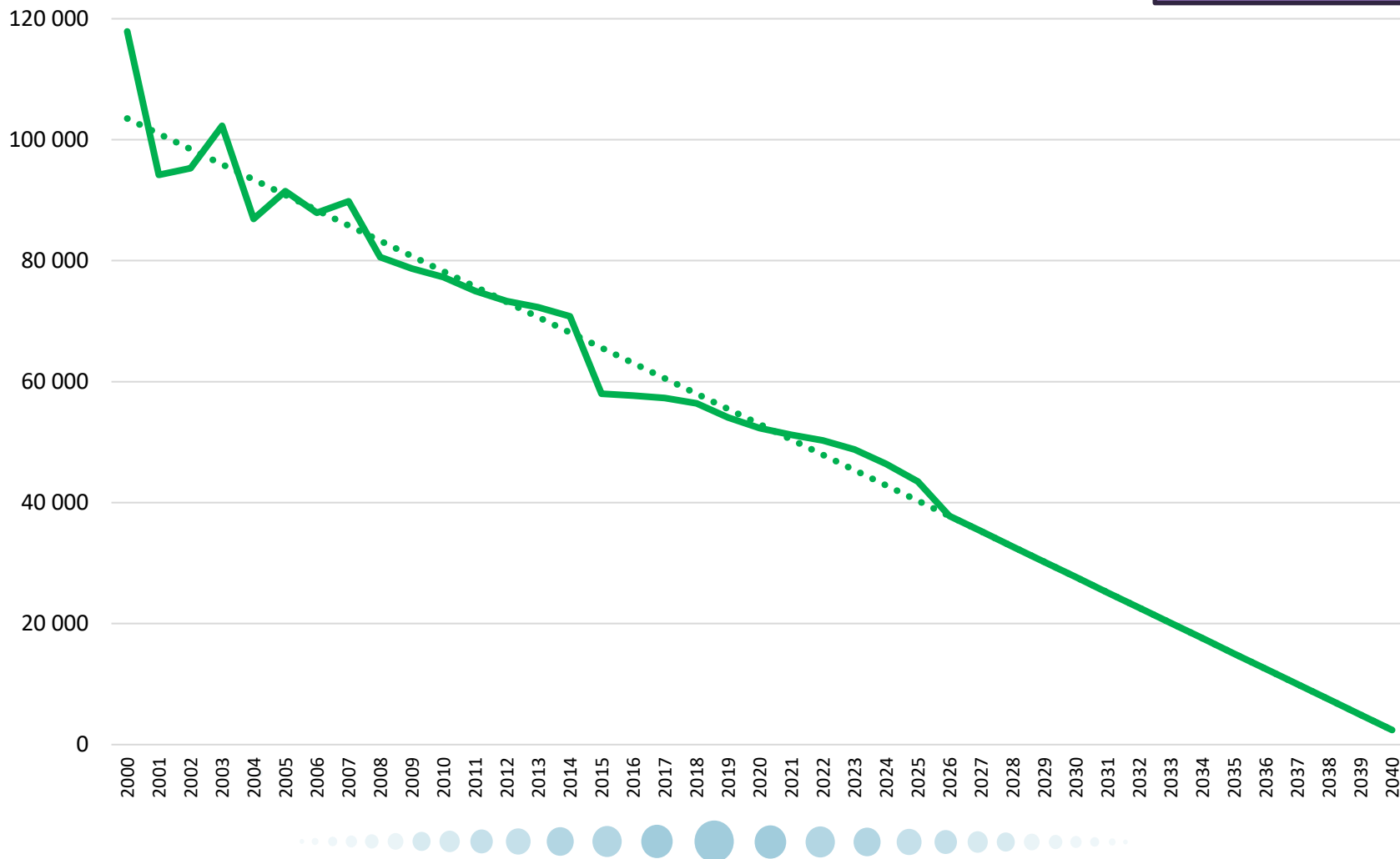
Luonnon
monimuotoisuus:
HNV %

Minne olemme matkalla?

Luonnon
monimuotoisuus:
laidunala

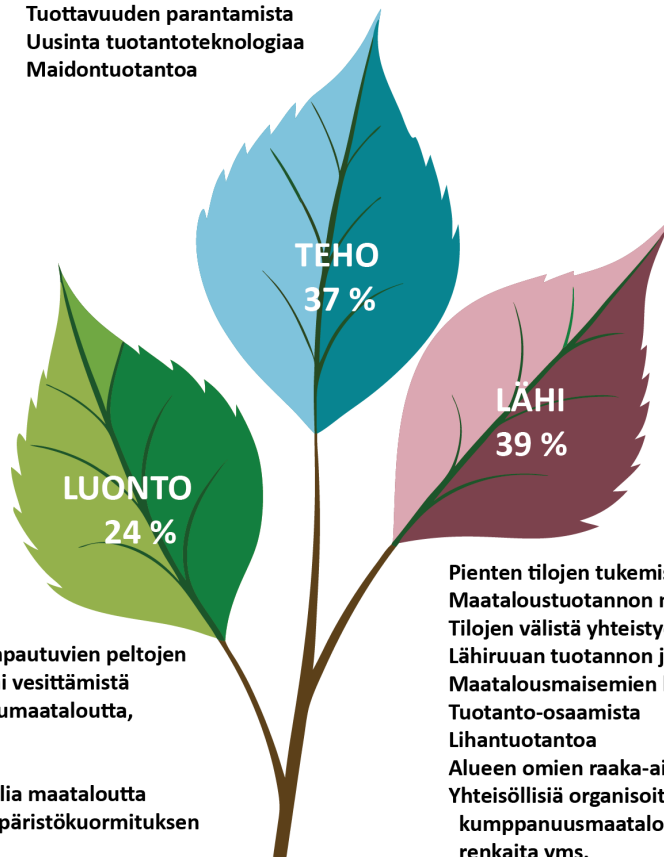

Tulevaisuuksien synty

Maatilojen koon kasvua ja rakennekehitystä
Yrittäjyys- ja johtamisosaamista
Tehokkuutta pinta-ala- ja eläinyksikköä kohti
Tuottavuuden parantamista
Uusinta tuotantoteknologiaa
Maidontuotantoa

Viljelijän
ammattista
unelmoivat
nuoret

Maataloudelta vapautuvien peltöjen
metsittämistä tai vesittämistä
Teknoruokaa, solumaataloutta,
keinolihaa yms.
Luomutuotantoa
Kohti hiilineutraalia maataloutta
Maatalouden ympäristökuormituksen
vähentämistä
Agroekologiaa, uudistavaa
viljelyä, permakulttuuria yms.
Luonnonhoitoa ja perinnebiotooppeja
Erikoiskasvien tuotantoa
Ruoka- ja rehukasvien tuotantoa
ilman kotieläimiä

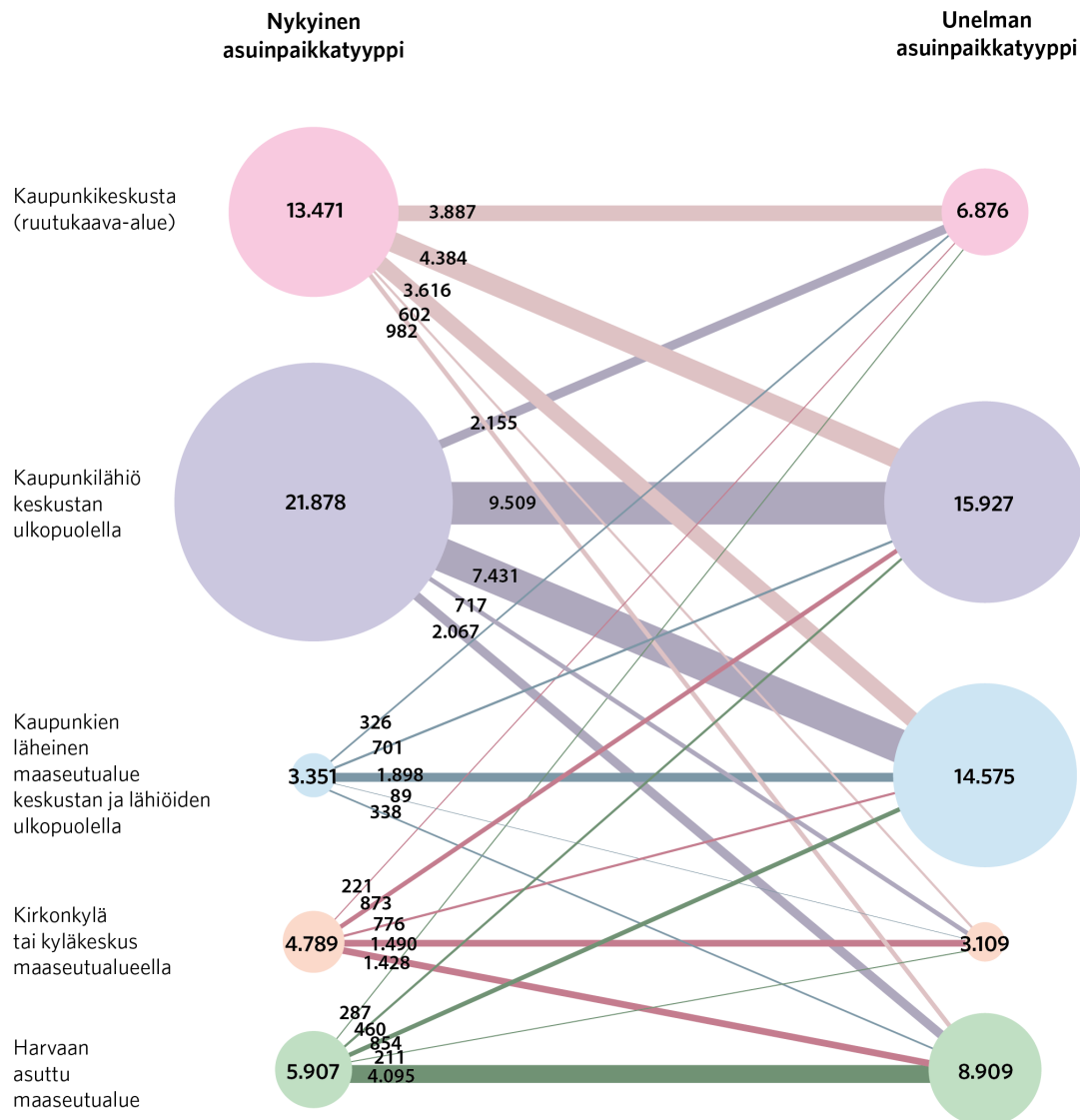
Pienten tilojen tukemista ja kehittämistä
Maataloustuotannon monipuolistamista
Tilojen välistä yhteistyötä
Lähiruuan tuotannon ja kulutuksen lisäämistä
Maatalousmaisemien hoitoa
Tuotanto-osaamista
Lihantuotantoa
Alueen omien raaka-aineiden jatkojalostusta
Yhteisöllisiä organisoitumistapoja:
kumppanuusmaataloutta, ruokapiirejä, REKO-
renkaita yms.
Ravinne-, energia- ja rehuomavaraisten
tilojen ja tilaryhmien

Tulevaisuuksien synty

18-30 v. nuoret

58 % nuorista
asuu muulla
kuin unelma-
alueellaan

Tulevaisuuksien synty

Kansallinen ruokastrategia 2025:

1. Volyymeihin perustuva tuotanto, joka tukee **elintarvikeviennin** kasvua ja takaa turvallisen ja **kohtuuhintaisen** kotimaisen ruuan saatavuuden kaikille

2. **Vuorovaikutusvetoinen, paikallisiin** arvoketjuihin perustuva tuotanto, joka mahdollistaa **monipuoliset** tulonlähteet maaseudulla.

Paikallinen ravinne- ja energiaperusta

Yli paikallinen ravinne- ja energiaperusta

Regiimin haurastuminen

Kruunu ja aatelisto vievät resursseja Kapea perusta (ruis, ohra, kala, riista)

Ravinneperusta, riistapula, tuontiriippuvuus

Ulkomaankauppa-riippuvuus

Työvoima rintamalla, tuontiongelmat

Neuvottomuus, umpikuja

Neuvottomuus, keskittyminen, luontokato

Regiimien ja kriisien kuvaus

Laajentumisregiimi 1334-1721

Viljelyala laajenee asutuksen mukana Ravinteet niityiltä ja kaskista

Katovuodet, suuret kuolonvuodet 1695-1697 (25 %), Suuri Pohjan sota 1700-1721

Edistysregiimi 1722-1868

Nopea väestönkasvu (4x), torppia, valistus (lukutaito), isojako, Venäjän-kauppaa

Katovuodet, suuret nälkävuodet 1867-1868 (8 %)

Karjatalousregiimi 1869-1918

Karjatalous kasvaa, pelloilta rehua, metsistä rahaa Vapaakauppaa, tuontia ja vientiä

Sisällissota 1918, ruokapula

Esimoderni regiimi 1919-1944

Torppareille itsenäisyys (92.000 tilaa) Fossiilitalouden alku Protektionismi, omavaraisuus ja tuki

Sodat 1939-1945, säännöstely, ruokapula

Modernisaatioregiimi 1945-1994

Asutusta (100.000 tilaa), fossiilipanoksia ja koneita Protektionismi, omavaraisuus, erikoistuminen ja eriytyminen, tuki (1/2) ja rajoittaminen (1/3)

Lama, 100.000 ihmistä leipäjonoihin

Globalisaatioregiimi 1995-

Ympäristönäkökulma syrjäyttää sosiaalisen Vapaakauppaa, keskinäisriippuvuutta Keskittymiskehitystä

Systeemin ulkopuoliset resurssit

Maa

Tieto

Raha (myyntitulot)

Fossiilipanokset Koneet

Työvoima, koneet Fossiilipanokset, kemikaalit Raha (tuki)

Raha (tuki)

Strategiset päämäärät: 1) kannattavuus ja reiluus, 2) huoltovarmuus, 3) luonnon kantokyky, 4) ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Kehitettävät valmiudet	Innovaatioiden ja teknologioiden kehittäminen ja hyödyntäminen	Osaamiseen, oppimiseen ja muutoshalukkuuteen panostaminen	Investointikyvyn vahvistaminen	Yhteistyön ja ekosysteemien kehittäminen	Hallinnon roolin kehittäminen aktiiviseksi mahdollistajaksi
Visio: Halvan ruuan polku - Erikoistumista/ yksipuolistumista - Rakennekehitystä - Kasvua - Vientiä • Suuret toimijat • 15.000 tilaa v. 2040 • Panostus 1,5 mrd. euroa vuodessa (100.000 EUR/tila)	- Tuotantodatan kaupallistaminen - Täsmäviljelyteknologia - Uuden teknologian ilmentymät: robotit, dronet, sensorit...	- Tuotanto-osaaminen - Vientiosaaminen - Johtamisosaaminen - Uuden teknologian hyödyntäminen - Uudistavien viljelymenetelmien hallinta - Päästöjen hallintateknologiat - Laadukkaan raaka-aineen tuottaminen kustannustehokkaasti - Riskienhallinta	- Perinteinen investointi- ja aloitustuki - Fossiilipanosten välttämiskorvaus (polttoaineet, lannoitteet) - Päästöjenhallintakorvaus (ravinteet, kaasut) - Mittakaavaetujen hyödyntäminen	- Vientiklusterit - Yhtiömuotoiset maatilat	- Hallinnollisen taakan yleinen vähentäminen - Tukijärjestelmän yksinkertaistaminen - Markkinatuottojen osuuden lisääminen (lait; julkiset hankinnat) - Standardien uudelleenarviointi (rakentaminen, hygienia ym.)
Visio: Vuorovaikutteisen ruuan polku - Monipuolistumista - Pienten tilojen kehittämistä - Lähiiruokaa - Luonnonhoitoa - Omavaraisuutta - Yhteisöllisyyttä • Pienet toimijat • 25.000 tilaa v. 2040 • Panostus 0,5 mrd. euroa vuodessa (20.000 EUR/tila)	- Pientuotannon uudet teknologiat - Uudistavan viljelyn teknologiat - Ruokajärjestelmän sosiaaliset innovaatiot	- Markkinointiosaaminen - Uudistavien viljelymenetelmien hallinta - Luonnonhoito-osaaminen - Ruokakulttuuriosaaminen - Pienimuotoinen jatkojalostus - Moniosaaminen	- Pientilojen hankintatuki (vrt. asutusrahasto, MAKERA) - Fossiilipanosten välttämiskorvaus (polttoaineet, lannoitteet) - Päästöjenhallintakorvaus (ravinteet, kaasut) - Luonnonhoidon tehokorvaus - Mikroinvestointituki - Monipuolisuusetujen ja pienuuden ekonomin hyödyntäminen	- Opetusmaatilaverkostot - Pienjalostajaverkostot - Vaihtoehtoiset logistiikka- ja myyntiverkostot - Suoramyyntipisteet - Elvytetty torimyynti - Ruoka-autot, kauppa-autot - Uusiin kumppanuuksiin perustuvat toiminta- ja rahoitusmallit (tämän polun rahoittamiseen keskittyvät pankit, säätiöt, osuuskunnat ja muut toimijat)	- Hallinnollisen taakan kohdennettu vähentäminen pieniltä toimijoilta - Oma sääntely- ja tukijärjestelmä sekä rahoituskehys vuorovaikutteisen ruuan polun toimijoille ja toimenpiteille - Standardien uudelleenarviointi (rakentaminen, hygienia ym.)

Kiitos!

Vesanto – paras paikka tunnetussa maailmankaikkeudessa!